

Per Aspera ad Astra

A Pécsi Tudományegyetem művelődés- és egyetemtörténeti közleményei

XI. évfolyam, 2024/2. szám

Marczali Henrik történetírása
Szocializáció, történeti elbeszélés, összehasonlítás

PER ASPERA AD ASTRA
A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM MŰVELŐDÉS- ÉS
EGYETEMTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEI

Jelen lapszám nyomdai munkáit anyagilag támogatta
Marcali Város Önkormányzata, Dénes Veronika és Huszár Mihály.

Megjelenik évente kétszer
XI. évfolyam, 2024/2. szám

FELELŐS KIADÓ:
Miseta Attila, a Pécsi Tudományegyetem rektora

SZAKMAI TANÁCSADÓ TESTÜLET:
Ambrusné Kéri Katalin, F. Dárdai Ágnes (alapító főszerkesztő), Font Márta,
Jankovits László, Kajtár István, Kaposi Zoltán, Kis-Halas Judit, Lénárd
László, Majorossy Judit, Monok István, Szögi László, Vonyó József

FŐSZERKESZTŐ:
Polyák Petra

A SZÁMOT SZERKESZTETTE:
Dénes Iván Zoltán

SZERKESZTŐSÉG:
Bedő Zsigmond, Dezső Krisztina, Lengvári István,
Méreg Martin, Pálmai Dóra, Raposa Vivien Kitti, Vámos Eszter

LEKTOR:
Dénes Iván Zoltán, Törő László Dávid, Turbucz Péter

OLVASÓSZERKESZTŐ:
Szilágyi Mariann, Varga Krisztina

TÖRDELŐSZERKESZTŐ:
Acél Róbert

A SZERKESZTŐSÉG CÍME:
PTE Egyetemi Könyvtár és Tudásközpont –
Történeti Gyűjtemények Osztálya
7621 Pécs, Szepesy Ignác utca 3.
+36-72/501-600/22651
paaa.szerk@gmail.com
<https://journals.lib.pte.hu/index.php/paaa>

Borítóterv: Balogh Fanni
A borítón látható fotó forrása:
Marcali Múzeum gyűjteménye

ISSN 2064-6038
10.15170/PAAA.2024.11.02.

Tartalom

Dénes Iván Zoltán

Szocializáció, történeti elbeszélés, összehasonlítás 7

SZOCIALIZÁCIÓ

Hudi József

Marczali (Morgenstern) Henrik pápai évei (1867–1870)..... 15

Tóth Krisztina

Marczali (Morgenstern) Henrik egyetemi évei..... 27

Huszár Mihály

*Élethelyzetek a Morgenstern/Marczali család levelezéséből
(1875–1877)*..... 41

Bárány Zsófia

„Kedves Barátom!” – Marczali Henrik katolikus kapcsolatai 60

TÖRTÉNETI ELBESZÉLÉS

Sipos Gábor

Marczali Henrik Erdélyről 74

Miru György

Marczali Henrik Széchenyi- és Kossuth-képe 88

Turbucz Péter

*A folytatódó küzdelem. Marczali Henrik nézetei a háborús
felelősségről az 1920-as években*..... 102

Dénes Iván Zoltán

A történetíró hivatása Marczali Henrik értelmezésében..... 145

ÖSSZEHAONLÍTÁS

László Andor

*Vonzások és választások. Marczali Henrik és Szekfű Gyula
Bocskai-képe* 162

Tarafás Imre

*„Mert biz én jó osztrák sohasem voltam” Marczali Henrik és a
Habsburg Birodalom 186*

Törő László Dávid

*Professzionális történész a dilettáns szerepében: Marczali
Henrik 1912-es alkotmánytörténeti vitája 209*

Gyáni Gábor

*A rendiség fogalma Marczali és Hajnal gondolkodásában és a
fogalom utóélete 230*

Content

Iván Zoltán Dénes	
<i>Socialization, Historical Narrative, Comparison</i>	7

SOCIALIZATION

József Hudi	
<i>The Years of Henrik Marczali (Morgenstern) in Pápa (1867–1870)</i>	15
Krisztina Tóth	
<i>University Studies of Henrik Marczali (Morgenstern)</i>	27
Mihály Huszár	
<i>Life Situations from the Morgenstern/Marczali Family Correspondence (1875–1877)</i>	41
Zsófia Bárány	
<i>„Dear Friend!” – Catholic Contacts of Henrik Marczali</i>	60

HISTORICAL NARRATIVE

Gábor Sipos	
<i>Henrik Marczali about Transylvania</i>	74
György Miru	
<i>The Images of Széchenyi versus Kossuth by Henrik Marczali</i>	88
Péter Turbucz	
<i>The Continuing Struggle. Henrik Marczali’s Views on War Responsibility in the 1920s</i>	102
Iván Zoltán Dénes	
<i>The Vocation of the Historian Interpreted by Henrik Marczali</i>	145

COMPARISON

Andor László	
<i>Attractions and Choices. The Portrait of Bocskai by Henrik Marczali and Gyula Szekfű</i>	162

Imre Tarafás

*“Never Have I Been a Good Austrian” Henrik Marczali and
the Habsburg Empire..... 186*

László Dávid Törő

*Professional Historian in the Role of Dilettante: the 1912
Constitutional History Debate of Henrik Marczali..... 209*

Gábor Gyáni

*The Notion of Estate in Marczali’s and Hajnal’s Thinking,
and the Afterlife of the Concept 230*